

Азербайҗан пионери

Азербайҗан ЛККИ МК вэ В. И. Ленин адына пионер тэшкилаты
Республика Шурасынын органы (1938-чи илдэн чыхыр).

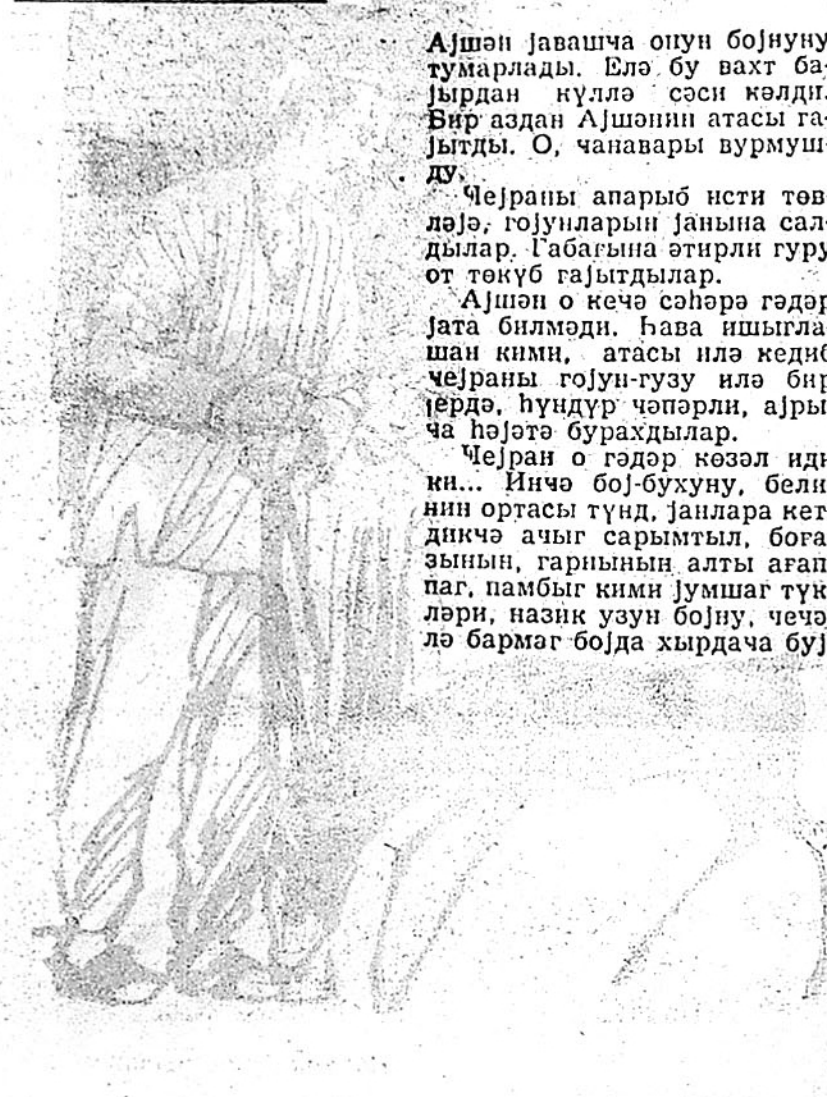
«Пионер Азербайджана» Орган ЦК ЛКСМ Азербайджана и
Республиканского Совета пионерской организации им. В. И. Ленина

№ 57 (2247)

17 ИЈУЛ 1968-чи ИЛ.

Сүмәтв 1 гәв.

Микәйыл РЗАГУЛУЗАДӘ

Ајшән җавашча опун бојуну тумарлады. Елә бу вахт баҗырдан күллә сәси кәлди. Бир аздан Ајшәнин атасы гаҗытды. О, чанавары вурмушду.

Чейраны апарыб исти төвлә, гојунларын җанына салдылар. Габагына әтирли гуру от төкүб гаҗытдылар.

Ајшән о кечә сәһәрә гәдәр җата билмәди. Һава ишыглашан кими, атасы илә кедиб чейраны гојун-гузу илә бир җердә, һүндүр чәпәрли, аҗрыча һәҗәтә бурахдылар.

Чейран о гәдәр көзәл иди ки... Инчә бој-бухуну, белинин ортасы түнд, җанлара кедикчә ачыг сарымтыл, богазынын, гарнынын алты аҗаппаг, памбыг кими јумшаг түкләри, назик узун бојну, чечәлә бармаг бојда хырдача буј-

нишмиш кими дадлы шейләр дә верирди. Чейран бунлары Ајшәнин овучундан җејирди. Ајшән оз кеј мунчугунун арасына үч дәнә хырдача зынгыров да дузуб. Гаракөзүн бојнуна багламышды. Чейран Ајшәнә елә өрәшмишди ки, о «Гаракөз! Гаракөз!» чагыранда, һарда олса, зынгыровларыны чинкилдә-чинкилдә Ајшәнин җанына кәлирди. Гыз мәктәбдән кеч гаҗыданда, Гаракөз никаран-никаран о Јан-бу Јана вурнухур, бојлана-бојлана, мөләјә-мөләјә ону ахтарыды...

Јаз күнләри җахынлашыр, аҗачларын будаглары җаваш-җаваш җашыллашыр, сәһәр-сәһәр боз тораҗлар кәјдә сәс-сәсә вериб өтүшүр, гыш Јухусундан ојанан торпағын хош гоҳусу дујулурду. Горугдан ара-бир мөләмәјә бәнзәр сәсләр дә кәлирди. Онда Гаракөз да гулагларыны шәкләјиб һаваны гохлаја-гохлаја, чәпәрин үстүндән бојланыр, санки гачмаг истәјирди. Ону белә көрәндә, Ајшән никаран-никаран, санки јалвара-јалвара чагырыды:

— Гаракөз! Гаракөз!..

Чейран дәнүб Ајшәнә сары бахыр, бир нечә аддым җахына кәлир, аичаг сонра јенә көзләрини чәпәрин үстүндән узаглара зилләјирди.

Ајшән буну атасына даһышды. Атасы деди:

— Гызым, Гаракөз чәлләрин, дүзләрин гызыдыр. О, азад доғулуб, азад җашамаг истәјир. Гышда, човғунда ону чанавар говалајанда гачыб бизә сыгынмышды. Инди исе јаз кәлир, чәлләр, чәмәнләр чичәкләниб, ону өз гојнуна чагырыр. Орада ону интизарла анасы, бачы-гардашы, јолдашлары көзләјир...

Ајшәнин үрәји көрәлди, көзләри дүлдү. Атасы онун көнлүнү алмаға чалышды:

— Һејванлар да достлугда чох вәфалы олулар, гышда, кәдә, Гаракөз сәни унутмаз. Һәрдән көрүшүнә кәләр.

Бир күн сәһәр тездән Ајшән атасы илә ата миниб горугу кәзмәјә чыхдылар. Гаракөз дә җанларында кедирди. О, һәрдән узаглашырды. Ајшән исе ону көздән гојмур, тез чагырырды:

— Гаракөз! Бу-у-у!... Гаракөз!..

Гаракөз дә зынгыровларыны чинкилдә-чинкилдә, һоппана-һоппана кәлир, онларын дөврәсинә, һәрләниб, јенә узаглашыр, коллары арасында көздән итирди.

Ајшәнин атасы аты сахлајыб диггәтлә јерә бахды. Ајшән севинчлә сорушду:

— Нә вар, ата?

Атасы деди:

— Гызым, шоран торпагда тәзә чейран изләри вар. Сүрү бу җахындадыр. Кәрәк Гаракөзү сүрүјә гатаг ки, архајын олаг. Ахы, тәк чейраны гүрд-гуш төләф еләјә биләр. Гаракөзү чагыр кәлсин, онунла көрүшүб аҗрылаг...

«Ајрылаг» сөзүнү ешидәндә, Ајшәни јенә агламаг тутду. Анчаг өзүнү сахлајыб, сәси титрәјә-титрәјә чагырды:

— Гаракөз һуј, Гаракөз!..

Арадан хејли кечди. Гаракөз кәлмәди. Дүздә көләрә чәкилмиш тораҗларын нәғмәсиндән, колларда чалы гушларынын чиббилтисиндән башга һеч бир сәс-сәмир јохду. Ајшән бир дә сәсләди:

— Гаракөз!.. Ај Гаракөз, һу-у-уу!..

Дәјәсэн, инди Гаракөз ону ешитмишди. Зынгыровларынын сәси кәлди. Бир аз сонра исе өзү дә көрүндү. Һоппана-һоппана Ајшәнкилин дөврәсинә һәрләнди.

Ајшәнлә атасы атдан дүшдүләр. Ајшән Гаракөзүн бојуну гучаглајыб, о үзүндән, бу үзүндән, гара көзләриндән дојунча өпдү-өпдү... Сонра әли илә җердәки изләри она кестәриб башыны јерә әјди. Гаракөз изләри гохлајыб дикәлди. Бүтүн бәдәни учуна-учуна о тәрәф-бу тәрәфә бојланды вә бирдән јадан чыхан ох кими јериндән гоуб коллары үстү илә уча-уча, сүзә-сүзә көздән итди...

Атасы Ајшәни гучагына алыб ата минди. Онлар Гаракөзүн даһынча хејли бахдылар.

Узағларда, чох-чох узағларда, үфүгдә, коллары үстүндә, сәһәр күнәшинин ал шәфәгләриндә хырда агартылар көрүнүрдү. Бунлар чейранлар иди... Гаракөзүн јолдашлары...

Ајшәнин гызармыш җангаларында ики дамчы көз җашы алмас кими парылдајырды... Буну көрән атасы дилләнди:

— Гаракөз җахшы јолдашдыр, мейрибан достдур. О, сәни унутмаз, Ајшән!

ГАРАКӨЗ

(ҺЕКАЈӘ)

Ајшәнин атасы горугчудур. Чейран горугчусу... Буна көрә дә елә горугдакы едә җашајырлар.

Гыш кәлмиш, дизә гәдәр гар җағмышды. Бәрк човғун иди. Күләк колларда, аҗачларын будагларында, еләк-җәри телләриндә выылдајыр, гары елә соғурду ки, көз ачмаг олмурду.

Кечәнин бир вахты һәҗәтә итләр бәркдән һүрүшдү. Ајшән дә сәсә Јухудан ајылды. Атасы пәнчәрәдән һәҗәтә бахды: амма зил гаранлыгда һеч нә көрмәди. Атасы Ајшәнин анасындан сорушду:

— Чиб фәһәри һардадыр?

— Орда, тахчада.

Елә бу вахт гапы тыггылдады. Ајшәнин атасы сәсләнди:

— Кимсән?

Чаваб верән олмады... Гапы јенә тыггылдады. Елә бил кимсә, назик, ити бир шейлә гапыны чырмаглајырды.

Ајшәнин атасы әл фәһәрини җандырыб, түфәнки көтүрдү. О, гапыны ачан кими гәшәнк бир чейран өзүиү ичәри салды.

Ајшәнин атасы тәләсик кејинә-кејинә деди:

— Јәгин чанавар говалајыб... Сахлајын, бу саат кәлирәм.

О, гез бајыра чыхды. Ајшәнин анасы чырағын ишыгыны артырды. Чейран әсим-әсим әсир, үркәк бахышларла јан-јерәсинә бојланырды.

нузлары, һәлә о узун киприкли ири гара көзләри... О гара көзләр адама баханда, елә бил дил ачыб даһышырды...

Севиндијиндән Ајшәнин дили-ағзы тутулмушду. Чейран баха-баха гаҗытды.

Чейран әввәлчә чәпәрдән һоппанмаг истәди. Амма һүндүр чәпәрә чатыб дајанды. Гојунлары, кечиләрин һәҗәтин ортасындакы тајадан ләззәтлә от гопарыб једикләрәни көрдүндә җаваш-җаваш онлара сары кетди. Бир гәдәр дурухдугдан сонра о да гуру отдан гырпыб јемәјә башлады.

Ајшән чейрана сары јүјүрдү. Чейран һүркүб һәҗәтин о башына гачды. Ајшән бундан горхуб дурду. Атасы деди:

— Гызым, елә еләмә... О һәлә адама өрәшмәјиб. Јаваш-җаваш өзүнә өрәт, она һәр күн јем вер, су вер, тумарла...

— Атачан, она ад да гојачагам... Билирсән нә?.. Гаракөз!

Мейрибан сәслә бир-ики дөфә чагырды:

— Гаракөз! Гаракөз!..

Чейран елә бил доғрудан да өз адыны ешитди. Дәнүб Ајшәнә сары бахды.

О күндән Ајшән Гаракөзлә дост олду. Күндә нечә дөфә она баш чәкир, јем-су верир, тумарлајырды. Һәрдән азча гөз ләпәси, алма-армуд,

